

Prof. univ. dr. Monna-Lisa Belu Magdo

Răspunderea extracontractuală

în reglementarea Codului civil
și în legislația conexă

Editura
Hamangiu
2023

CUPRINS

CAPITOLUL I. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ	1
<i>Secțiunea 1. Conceptul de răspundere juridică</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Răspunderea civilă</i>	3
<i>Secțiunea a 3-a. Răspunderea preventivă</i>	4
<i>Secțiunea a 4-a. Particularitățile răspunderii civile în raport de alte sancțiuni de drept civil</i>	8
<i>Secțiunea a 5-a. Răspunderea juridică și răspunderea morală</i>	9
<i>Secțiunea a 6-a. Evoluția istorică a instituției răspunderii civile</i>	10
6.1. Evoluția conceptualizării ideii de răspundere	10
6.2. Fizionomia răspunderii delictuale în spațiul românesc	12
6.3. Răspunderea civilă în textele vechiului Cod civil	14
6.4. Concepția vechiului Cod civil privind răspunderea civilă	14
6.5. Declinul caracterului moral și individual al răspunderii civile	16
<i>Secțiunea a 7-a. Delimitarea și corelația dintre răspunderea civilă delictuală și răspunderea penală</i>	18
7.1. Parcurusul istoric al celor două forme de răspundere	18
7.2. Privire comparativă între răspunderea penală și răspunderea civilă	18
7.3. Aspecte puse în discuție de cumulul răspunderii civile cu răspunderea penală și exercitarea dreptului de opțiune	21
7.4. Efectele hotărârii penale asupra acțiunii civile	23
<i>Secțiunea a 8-a. Raportul dintre răspunderea contractuală și răspunderea delictuală</i>	24
8.1. Teoriile privind raportul dintre cele două forme ale răspunderii	24
8.2. Concepția doctrinei juridice în materia răspunderii civile contractuale și delictuale	26
8.3. Cadrul de reglementare al răspunderii delictuale și contractuale în actualul Cod civil. Raportul dintre aceste forme ale răspunderii civile	28
8.4. Răspundere civilă delictuală și răspundere civilă contractuală. Examinare comparativă	29
8.5. Cumulul de răspunderi	33
8.6. Viziunea actualului Cod civil privind non-cumulul răspunderii contractuale cu răspunderea delictuală	35
CAPITOLUL AL II-LEA. FUNDAMENTELE ETICO-FILOZOFICE ALE RĂSPUNDERII CIVILE	39
<i>Secțiunea 1. Evoluția fundamentelor etico-filozofice ale răspunderii civile</i>	39
<i>Secțiunea a 2-a. Sensul extins al fundamentelor răspunderii civile</i>	45
<i>Secțiunea a 3-a. Construcția și evoluția răspunderii civile în dreptul român</i>	46

CAPITOLUL AL III-LEA. CADRUL DE REGLEMENTARE AL RĂSPUNDERII DELICTUALE ÎN VECHEA ȘI ACTUALA REGLEMENTARE A CODULUI CIVIL	49
<i>Secțiunea 1. Reglementarea răspunderii delictuale în vechiul Cod civil</i>	49
<i>Secțiunea a 2-a. Reglementarea actualului Cod civil în materia răspunderii delictuale</i>	50
<i>Secțiunea a 3-a. Conceptualizarea răspunderii extracontractuale</i>	52
3.1. Câmpul de acțiune a răspunderii extracontractuale	52
3.2. Sistemul răspunderii extracontractuale și criteriile de clasificare a răspunderii	53
3.2.1. Criteriul legal de clasificare a răspunderii extracontractuale	53
3.2.2. Clasificarea după criteriul fundamentului răspunderii	54
CAPITOLUL AL IV-LEA. RĂSPUNDEREA PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE PRIN FAPTA PROPRIE	56
<i>Secțiunea 1. Condițiile generale ale răspunderii</i>	56
<i>Secțiunea a 2-a. Prejudiciul</i>	57
2.1. Prejudiciul, condiție a răspunderii. Conceptul de reparație civilă	57
2.2. Clasificarea prejudiciilor	58
2.2.1. Clasificarea bipartită a prejudiciilor	58
2.2.2. Clasificarea tripartită a prejudiciilor	61
2.2.3. Alte categorii de clasificări	62
2.2.4. Prejudiciile previzibile și prejudiciile imprevizibile	63
2.3. Condițiile prejudiciului reparabil ori indemnizabil	64
<i>Secțiunea a 3-a. Fapta ilicită cauzatoare a prejudiciului</i>	77
3.1. Illicitul și greșeala, elemente autonome	77
3.2. Noțiunea ilicitului civil	79
3.3. Drepturile subiective care pot fi afectate prin conduita ilicită	81
3.4. Formele de manifestare ale ilicitului civil	82
3.5. Reglementarea Codului civil privind cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei	82
3.5.1. Legitima apărare	83
3.5.2. Starea de necesitate	84
3.5.3. Săvârșirea faptei prejudiciabile în îndeplinirea unei activități impuse sau permise de lege ori în executarea ordinului superiorului	86
3.5.4. Clauzele de nerăspundere	87
3.5.5. Exercițarea legală și normală a unui drept subiectiv	89
3.6. Abuzul de drept și ilicitul civil	90
3.6.1. Drepturile subiective și teoriile abuzului de drept	90
3.6.2. Abuzul de drept în vechiul Cod civil	91
3.6.3. Abuzul de drept în Codul civil actual	93
<i>Secțiunea a 4-a. Raportul de cauzalitate</i>	94
4.1. Raportul de cauzalitate, condiție a răspunderii delictuale	94
4.2. Necesitatea criteriilor de stabilire a raportului de cauzalitate	95
<i>Secțiunea a 5-a. Cauzele exoneratoare de răspundere</i>	101
5.1. Clarificări terminologice	101

5.2. Cazul fortuit și forța majoră. Echivocul noțiunilor în reglementarea vechiului Cod civil _____	102
5.3. Forța majoră și cazul fortuit în textele actualului Cod civil _____	104
5.4. Efectele forței majore și cazului fortuit _____	108
5.5. Fapta terțului _____	109
5.6. Fapta victimei _____	111
<i>Secțiunea a 6-a. Vinovăția</i> _____	115
6.1. Generalități _____	115
6.2. Evoluția istorică a noțiunii de culpă _____	115
6.3. Componenta intelectuală a greșelii _____	118
6.4. Factorul volitiv _____	119
6.5. Formele vinovăției _____	120
6.6. Gradele culpei _____	122
6.7. Modalitatea de stabilire a culpei _____	123
6.8. Criteriile de stabilire a culpei în noul Cod civil _____	125
6.9. Vinovăția și securitatea dinamică a răspunderii _____	126
<i>Secțiunea a 7-a. Capacitatea delictuală</i> _____	126
7.1. Răspunderea subsidiară a persoanei lipsite de discernământ _____	129
7.1.1. Conceptul de răspundere subsidiară _____	129
7.1.2. Privire teoretică și practică asupra răspunderii delictuale subsidiare în vechiul Cod civil _____	130
7.1.3. Unele abordări ale răspunderii subsidiare privind persoanele lipsite de discernământ în dreptul comparat _____	132
7.1.4. Răspunderea subsidiară a persoanelor lipsite de discernământ pentru prejudiciile cauzate prin fapta ilicită, în reglementarea actualului Cod civil _____	134
7.1.5. Condiția subsidiarității răspunderii persoanei lipsite de discernământ _____	135
7.1.6. Natura juridică a obligației de indemnizare a victimei _____	137
7.1.7. Consecințele legate de participarea victimei lipsite de discernământ la cauzarea prejudiciului acesteia, în viziunea art. 1368 C. civ. _____	138
7.2. Reglementarea și particularitățile răspunderii civile delictuale a persoanelor juridice pentru fapta proprie _____	139
7.2.1. Constituirea și răspunderea persoanelor juridice de drept public și privat _____	139
7.2.2. Natura și fundamentul răspunderii persoanei juridice pentru prejudiciile cauzate prin faptele ilicite ale organelor sale _____	142
7.2.3. Condițiile speciale ale fetei ilicite a organelor persoanei juridice pentru angajarea răspunderii, circumscrisă realizării scopului persoanei juridice _____	145
7.2.4. Sistemul dublei răspunderi a persoanelor fizice care intră în componența organelor persoanei juridice _____	147

CAPITOLUL AL V-LEA. RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU PREJUDICIUL CAUZAT PRIN FAPTA ILICITĂ A ALTOR PERSOANE	150
<i>Secțiunea 1. Concepția vechiului și noului Cod civil privind răspunderea pentru fapta ilicită a altei persoane</i>	<i>150</i>
1.1. Reglementarea actualului Cod civil în materia răspunderii delictuale pentru prejudiciile cauzate prin fapta ilicită a altei persoane	152
<i>Secțiunea a 2-a. Caracterile răspunderii delictuale pentru fapta altuia</i>	<i>153</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta minorului și a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială</i>	<i>154</i>
3.1. Cadrul de reglementare și domeniul de aplicare a vechiului și noului Cod civil	154
3.2. Persoanele pentru care operează răspunderea delictuală pentru fapta altuia	155
3.2.1. Persoanele chemate să răspundă pentru fapta ilicită a minorului sau a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială	156
3.2.2. Condițiile generale și speciale pentru angajarea răspunderii civile delictuale pentru fapta ilicită a minorului	161
3.3. Fundamentul răspunderii pentru prejudiciile cauzate de minori și de persoanele care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială	165
3.3.1. Fundamentul răspunderii părinților, institutorilor și artizanilor, în reglementarea vechiului Cod civil	165
3.3.2. Fundamentul răspunderii pentru faptele prejudiciabile ale minorilor și persoanelor care beneficiază de o măsură de ocrotire, în viziunea actualului Cod civil	168
3.4. Mecanismul răspunderii pentru altul și regresul persoanei răspunzătoare care a reparat prejudiciul suferit de victimă	171
3.4.1. Condițiile regresului persoanei răspunzătoare de repararea prejudiciului	173
<i>Secțiunea a 4-a. Răspunderea comitenților pentru prejudiciile cauzate prin faptele ilicite delictuale ale prepușilor</i>	<i>175</i>
4.1. Reglementarea vechiului și actualului Cod civil privind răspunderea comitenților pentru faptele ilicite delictuale ale prepușilor	175
4.2. Condițiile răspunderii comitentului	177
4.2.1. Condițiile generale ale răspunderii comitentului. Problema culpei prepusului	177
4.2.2. Condițiile speciale pentru angajarea răspunderii comitentului	181
4.2.2.1. Conceptul raportului de prepușenie	182
4.2.2.2. Condiția săvârșirii faptei ilicite în funcțiile încredințate	183
4.2.2.3. Izvoarele raportului de prepușenie	186
4.2.2.4. Caracterul raportului de prepușenie	188
4.3. Fundamentul răspunderii comitentului	190
4.3.1. Teoriile subiective legate de culpa comitentului și variantele acestei teorii	190

4.3.2. Teoriile obiective de fundamentare a răspunderii comitentului pentru fapta ilicită și prejudiciabilă a prepusului _____	191
4.4. Efectele răspunderii comitentului _____	197
4.5. Conexiunea dintre formele răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin fapta altuia _____	199

CAPITOLUL AL VI-LEA. RĂSPUNDEREA PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE DE LUCRURI SAU ANIMALE _____ 202

Secțiunea 1. Procesul evolutiv al instituirii răspunderii pentru lucruri _____ 202

Secțiunea a 2-a. Elementele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri _____ 204

2.1. Domeniul pentru care intervine răspunderea pentru lucruri _____ 204

2.2. Excepțiile de la domeniul de aplicare a răspunderii pentru lucruri _____ 204

2.3. Condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri și animale _____ 205

2.4. Paza juridică și paza materială a lucrului sau animalului _____ 208

2.5. Persoanele care au calitatea de păzitori juridici ai lucrurilor și animalelor _____ 210

2.6. Scindarea pazei juridice _____ 213

2.7. Paza juridică și capacitatea delictuală a persoanei fizice _____ 214

2.8. Uzurparea pazei juridice _____ 217

Secțiunea a 3-a. Persoanele legitimate să invoce răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri sau animale _____ 219

Secțiunea a 4-a. Natura juridică a răspunderii privind folosirea lucrului de către victimă, în temeiul unui raport contractual între victimă și păzitorul juridic _____ 219

4.1. Răspunderea păzitorului juridic al lucrului sau animalului pentru prejudiciul cauzat în cadrul prestării unui serviciu gratuit sau benevol victimei _____ 220

Secțiunea a 5-a. Răspunderea pentru repararea prejudiciilor cauzate prin coliziunea vehiculelor cu păzitori juridici diferiți _____ 221

Secțiunea a 6-a. Corelația răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri sau, după caz, de animale cu răspunderea pentru fapta ilicită proprie și răspunderea pentru fapta ilicită a altuia _____ 223

Secțiunea a 7-a. Evoluția încercărilor teoretice de fundamentare a răspunderii pentru lucruri și animale _____ 225

7.1. Actuala reglementare privind fundamentul răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri și animale _____ 230

Secțiunea a 8-a. Privire specială legată de răspunderea pentru daunele cauzate de animale _____ 231

Secțiunea a 9-a. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de ruina edificiului _____ 233

9.1. Substratul istoric evolutiv al reglementării vechiului Cod civil în materia răspunderii pentru ruina edificiului _____ 233

9.2. Amplasarea topografică și conținutul reglementării răspunderii pentru prejudiciile cauzate de ruina edificiului în noul Cod civil _____ 234

9.3. Condițiile speciale ale angajării răspunderii întemeiate pe art. 1378 C. civ. _____	235
9.3.1. Noțiunea de edificiu sau construcție _____	235
9.3.2. Ruina edificiului și cauzele ruinei _____	236
9.3.3. Persoana răspunzătoare în temeiul art. 1378 C. civ. _____	238
9.3.4. Dreptul de regres al proprietarului pentru despăgubirile plătite victimei _____	239
9.4. Corelația dintre răspunderea pentru ruina edificiului și răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri _____	240
9.5. Fundamentul juridic al răspunderii pentru ruina edificiului _____	240
9.6. Calificarea răspunderii civile delictuale pentru ruina edificiului _____	242
Secțiunea a 10-a. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru _____	245
10.1. Noutatea reglementării _____	245
10.2. Condițiile angajării răspunderii pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru _____	246
10.2.1. Sfera persoanelor răspunzătoare în temeiul art. 1379 C. civ. _____	247
10.3. Fundamentul răspunderii pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil sau de pe un imobil a unui lucru _____	247
10.4. Corelația răspunderii reglementate de art. 1379 C. civ. cu alte regimuri de răspundere. Caracterile răspunderii reglementate de art. 1379 C. civ. și dreptul de regres _____	248
CAPITOLUL AL VII-LEA. RAPORTURILE DE VECINĂTATE _____	249
<i>Secțiunea 1. Limitele dreptului de proprietate. Aspecte de ordin conceptual _____</i>	<i>249</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Persoana răspunzătoare și persoanele față de care se angajează răspunderea _____</i>	<i>251</i>
2.1. Inconveniențele vecinătății și criteriile de determinare a inconvenientelor anormale care angajează răspunderea _____	251
2.2. Condițiile răspunderii în raporturile de vecinătate _____	253
<i>Secțiunea a 3-a. Fundamentele răspunderii _____</i>	<i>254</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele răspunderii _____</i>	<i>255</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Corelația dintre răspunderea pentru cauzarea inconvenientelor anormale de vecinătate și dreptul comun al răspunderii civile _____</i>	<i>256</i>
CAPITOLUL AL VIII-LEA. EFECTELE RĂSPUNDERII EXTRACONTRACTUALE _____	257
<i>Secțiunea 1. Creanța reparatorie și momentul nașterii dreptului victimei la repararea prejudiciului _____</i>	<i>257</i>
1.1. Problema răspunderii plurale în raportul cu victima prejudiciului și raporturile dintre cei ținuți să răspundă _____	258
<i>Secțiunea a 2-a. Principiile reparării prejudiciilor cauzate prin fapte ilicite delictuale _____</i>	<i>261</i>
2.1. Principiul reparării integrale a prejudiciului. Condiții _____	262
2.2. Principiul reparării în natură a prejudiciului _____	266

2.3. Principiul reparării prejudiciului prin despăgubiri bănești _____	268
2.4. Modalitățile de acordare a despăgubirilor și consecințele legate de modificarea acestora _____	269
2.5. Repararea daunelor morale prin mijloace nepatrimoniale și mijloace patrimoniale _____	271
<i>Secțiunea a 3-a. Conceptul multiform de prejudiciu nepatrimonial și relația dintre natura drepturilor încălcate și natura prejudiciului</i> _____	272
3.1. Definiție și precizări terminologice _____	272
3.2. Relația dintre natura drepturilor încălcate și natura prejudiciului cauzat _____	273
<i>Secțiunea a 4-a. Răspunderea și modalitățile de reparare a prejudiciilor nepatrimoniale. Concepțiile privind repararea patrimonială a prejudiciilor nepatrimoniale</i> _____	274
4.1. Reglementarea răspunderii pentru prejudiciile nepatrimoniale și modalitățile de reparare a acestora _____	274
4.2. Opiniile doctrinei referitoare la reparația bănească a prejudiciilor nepatrimoniale _____	278
<i>Secțiunea a 5-a. Criteriile de apreciere a prejudiciilor nepatrimoniale și de cuantificare a compensațiilor bănești</i> _____	281
5.1. Criteriile de apreciere a prejudiciilor nepatrimoniale _____	281
5.2. Cuantificarea valorică a compensațiilor bănești _____	282
<i>Secțiunea a 6-a. Prejudiciile corporale</i> _____	284
6.1. Componenta economică a prejudiciilor corporale _____	285
6.2. Prejudiciile corporale și modalitatea de reparare _____	288
<i>Secțiunea a 7-a. Legitimarea procesuală la repararea prejudiciilor patrimoniale și morale cauzate victimei imediate</i> _____	290
7.1. Repararea prejudiciilor cauzate victimelor indirecte prin ricoșeu _____	291
<i>Secțiunea a 8-a. Sistemele substitutive de reparare a prejudiciilor patrimoniale și consecințele acestora</i> _____	294
8.1. Corelația reparației acordate potrivit normelor care reglementează răspunderea civilă delictuală și drepturile de asigurări sociale ale victimei prejudiciate _____	294
8.2. Relația dintre reparația care se acordă potrivit normelor care reglementează răspunderea delictuală și dreptul victimelor născut din contractele de asigurare de bunuri și răspundere delictuală _____	295
8.3. Efectele contractului de asigurare de bunuri și persoane față de victima prejudiciată _____	297
<i>Secțiunea a 9-a. Valorificarea dreptului la reparație</i> _____	300
9.1. Valorificarea pe cale judiciară a răspunderii civile delictuale _____	300
9.2. Legitimarea procesuală activă în acțiunea civilă delictuală _____	300
9.3. Legitimarea procesuală pasivă în acțiunea în răspundere civilă delictuală _____	302
9.4. Probleme de legitimare procesuală în acțiunile colective _____	303
9.5. Competența materială și teritorială a instanțelor în soluționarea acțiunilor în răspundere civilă delictuală _____	305
9.6. Formele de stingere a dreptului la acțiune în răspundere civilă delictuală _____	306

9.7. Hotărârea judecătorească pronunțată în acțiunea în răspundere civilă delictuală. Caracter _____	309
--	-----

CAPITOLUL AL IX-LEA. OBLIGAȚIA DE SECURITATE, COMPONENTĂ A PROTECȚIEI CONSUMATORULUI _____ 312

Secțiunea 1. Apariția obligației de securitate _____ 312

1.1. Obligația de securitate în dreptul Uniunii Europene și dreptul național, mijloc de protecție a consumatorului _____	312
1.2. Domeniul de aplicare a Directivei 85/374 CEE în privința produselor și persoanelor responsabile _____	314

Secțiunea a 2-a. Caracteristicile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de defectele produselor _____ 317

2.1. Sfera persoanelor răspunzătoare pentru prejudiciile cauzate de defectele produselor și beneficiarii acestei răspunderi _____	318
2.2. Produsele la care se referă răspunderea pentru prejudiciile cauzate de defectele acestora _____	322

Secțiunea a 3-a. Regimul juridic al răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin defectul produselor _____ 325

3.1. Condițiile angajării răspunderii _____	325
3.2. Sarcina victimei de minimizare a prejudiciului, în condițiile Legii nr. 240/2004 _____	328
3.3. Noțiunea defectului de securitate _____	328
3.4. Raportul de cauzalitate _____	331

Secțiunea a 4-a. Efectele răspunderii pentru prejudiciile cauzate de defectele produselor _____ 331

4.1. Cauzele exoneratoare de răspundere în materia prejudiciilor cauzate de defectele produselor _____	333
4.2. Conceptul riscului de dezvoltare, ca factor exonerator de răspundere _____	336
4.3. Natura juridică a riscului de dezvoltare _____	338

Secțiunea a 5-a. Dreptul de opțiune al consumatorului între reglementarea din dreptul consumului și aceea din dreptul civil _____ 340

Secțiunea a 6-a. Fundamentul răspunderii pentru prejudiciile cauzate de defectele produselor _____ 341

CAPITOLUL AL X-LEA. RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU PREJUDICIUL ECOLOGIC _____ 342

Secțiunea 1. Preliminarii _____ 342

1.1. Evoluția reglementării românești în materie de mediu _____	345
---	-----

Secțiunea a 2-a. Conceptul de daună ecologică _____ 347

2.1. Domeniul de aplicare a răspunderii pentru daunele ecologice _____	349
2.2. Excluderea de la regimul special de prevenire și reparare a prejudiciului ecologic _____	350
2.3. Persoanele răspunzătoare pentru repararea prejudiciilor ecologice _____	352
2.4. Persoanele legitimate să solicite măsuri de prevenire și/sau reparare a daunelor asupra mediului _____	353

<i>Secțiunea a 3-a. Măsurile preventive și reparatorii</i> _____	354
3.1. Prevenția și elementele sale. Conceptul de precauție și relația cu prevenția _____	354
3.2. Măsurile preventive în domeniul mediului _____	356
3.3. Măsurile reparatorii _____	358
3.4. Recuperarea costurilor de prevenire și reparare a prejudiciilor ecologice _____	361
3.5. Regimul de răspundere al O.U.G. nr. 68/2007 în raport cu celelalte regimuri de răspundere _____	362
<i>Secțiunea a 4-a. Dreptul la indemnizare a victimei, formă specială a răspunderii pentru daunele ecologice</i> _____	363
<i>Secțiunea a 5-a. Fundamentul răspunderii pentru mediu</i> _____	365
<i>Secțiunea a 6-a. Răspunderea pentru daunele nucleare</i> _____	366
6.1. Cadrul de reglementare _____	366
6.2. Statutul răspunderii pentru daunele nucleare _____	366
6.3. Cazurile de exonerare de răspundere a operatorului pentru prejudiciul nuclear _____	368
6.4. Repararea daunelor nucleare. Termenele de decădere și de prescripție _____	369
<i>Secțiunea a 7-a. Asigurarea pentru daunele nucleare</i> _____	370
CAPITOLUL AL XI-LEA. RĂSPUNDEREA CIVILĂ MEDICALĂ _____	371
<i>Secțiunea 1. Cadrul de reglementare</i> _____	371
<i>Secțiunea a 2-a. Răspunderea civilă a personalului medical pentru malpraxis</i> _____	372
2.1. Calificarea naturii juridice a malpraxisului medical _____	373
2.2. Condițiile răspunderii profesionale a personalului medical _____	378
2.3. Obligația medicului de informare a pacientului și obligativitatea consimțământului său pentru actele medicale _____	381
2.4. Obligația de confidențialitate a medicului _____	383
2.5. Prejudiciul _____	384
2.6. Raportul de cauzalitate dintre malpraxisul medical și prejudiciul injust suferit de victimă _____	385
2.7. Componenta subiectivă a malpraxisului medical _____	385
<i>Secțiunea a 3-a. Asigurarea de răspundere civilă profesională a medicilor și a personalului medical</i> _____	386
<i>Secțiunea a 4-a. Procedura de stabilire a cazurilor de răspundere profesională pentru medici, farmaciști și alte persoane din domeniul asistenței medicale</i> _____	390
<i>Secțiunea a 5-a. Răspunderea civilă a furnizorilor de servicii medicale, materiale sanitare, aparatură, dispozitive medicale și medicamente</i> _____	391
5.1. Răspunderea unităților sanitare pentru prejudiciile cauzate prin fapta proprie _____	391
5.2. Răspunderea delictuală și contractuală a unității sanitare pentru prejudiciile cauzate pacienților prin fapta ilicită a altuia _____	392
5.3. Răspunderea pentru defectele echipamentelor și dispozitivelor medicale, substanțelor medicamentoase și materialelor sanitare _____	393

<i>Secțiunea a 6-a. Fundamentul răspunderii civile medicale</i> _____	393
6.1. Fundamentul subiectiv al răspunderii medicale _____	393
6.2. Fundamentul obiectiv al răspunderii medicale _____	394

CAPITOLUL AL XII-LEA. RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE PRIN ERORILE JUDICIARE _____ **395**

<i>Secțiunea 1. Cadrul juridic de reglementare</i> _____	395
<i>Secțiunea a 2-a. Caracterele generale ale răspunderii civile pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare</i> _____	397
2.1. Erorile judiciare pentru care intervine răspunderea statului _____	398
2.2. Condițiile răspunderii statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare _____	401
<i>Secțiunea a 3-a. Răspunderea profesională a judecătorilor și procurorilor</i> _____	402
3.1. Cadrul de reglementare _____	402
3.2. Caracterele specifice ale răspunderii profesionale a judecătorilor și procurorilor _____	403
3.3. Asigurarea de răspundere profesională obligatorie a judecătorilor și procurorilor _____	405

CAPITOLUL AL XIII-LEA. RĂSPUNDEREA PENTRU PREJUDICIILE CAUZATE PRIN ACTELE JURIDICE ILICITE ALE AUTORITĂȚILOR PUBLICE _____ **407**

<i>Secțiunea 1. Procesul evolutiv al reglementării contenciosului administrativ</i> _____	407
<i>Secțiunea a 2-a. Natura juridică a răspunderii patrimoniale în materia contenciosului administrativ</i> _____	413
2.1. Particularitățile răspunderii reparatorii a autorităților publice _____	415
2.2. Fundamentul răspunderii patrimoniale a autorităților publice _____	417
<i>Secțiunea a 3-a. Fazele procedurii contenciosului administrativ</i> _____	418
3.1. Procedura prealabilă _____	418
3.2. Procedura judiciară _____	419
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele răspunderii patrimoniale</i> _____	422

CAPITOLUL AL XIV-LEA. ACTUL JURIDIC UNILATERAL ÎN DREPTUL CIVIL ROMÂN _____ **424**

<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i> _____	424
1.1. Cadrul de reglementare _____	425
<i>Secțiunea a 2-a. Clasificarea actelor juridice unilaterale</i> _____	427
2.1. Actele civile unilaterale patrimoniale și actele juridice unilaterale nepatrimoniale _____	428
2.2. Actele juridice unilaterale formale și neformale _____	428
2.3. Actele juridice unilaterale individuale și actele juridice unilaterale colective _____	429
2.4. Actul juridic unilateral și angajamentul unilateral de voință _____	429
<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile de valabilitate ale actelor juridice unilaterale. Efecte</i> _____	430

<i>Secțiunea a 4-a. Angajamentul unilateral, izvor de obligații</i>	432
4.1. Poziția doctrinei și a vechiului Cod civil în privința angajamentului unilateral, ca izvor de obligații	432
4.2. Angajamentul unilateral	433
4.3. Forme de exercitare a angajamentului unilateral	435
4.3.1. Oferta de a contracta făcută cu termen expres sau tacit de acceptare	435
4.3.2. Promisiunea executării unei obligații naturale	436
4.3.3. Aspecte controversate legate de promisiunea unilaterală ca izvor de obligații	437
CAPITOLUL AL XV-LEA. FAPTUL JURIDIC LICIT	443
<i>Secțiunea 1. Gestiunea de afaceri</i>	443
1.1. Origine și izvor de obligații	443
1.1.1. Definiția gestiunii de afaceri și evoluția conceptului	444
1.1.2. Natura juridică a gestiunii de afaceri	446
1.1.3. Condițiile gestiunii de afaceri	447
1.2. Efectele gestiunii de afaceri	453
1.3. Elementele de diferențiere ale gestiunii de afaceri de alte instituții cu care se aseamănă	458
1.3.1. Gestiunea de afaceri și îmbogățirea fără justă cauză	458
1.3.2. Deosebirea dintre gestiune de afaceri și mandat	459
1.3.3. Gestiunea de afaceri și stipulația pentru altul	460
<i>Secțiunea a 2-a. Plata nedatorată</i>	461
2.1. Reglementarea plății nedatorate. Definiție	461
2.2. Condițiile juridice ale plății nedatorate	463
2.3. Efectele juridice ale plății nedatorate	467
2.3.1. Plata nedatorată constând în executarea de lucrări sau prestarea de servicii	471
2.3.2. Restituirea prestațiilor de către incapabili	471
2.3.3. Obligația accipiensului la restituirea bunului nedatorat și efectele asupra actelor juridice încheiate de accipiens cu terții	471
2.4. Acțiunea în restituirea plății nedatorate	472
<i>Secțiunea a 3-a. Îmbogățirea fără justă cauză</i>	474
3.1. Rolul practicii judiciare în conturarea conceptului îmbogățirii fără justă cauză, ca izvor autonom de obligații	474
3.2. Condițiile acțiunii în restituire	479
3.3. Efectele îmbogățirii fără justă cauză	482
3.4. Fundamentul teoretic al îmbogățirii fără justă cauză	484
BIBLIOGRAFIE	487

Prof. univ. dr. Monna-Lisa Belu Magdo

Răspunderea extracontractuală

în reglementarea Codului civil
și în legislația conexă

Editura
Hamangiu
2023

CAPITOLUL AL V-LEA.

RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU PREJUDICIUL CAUZAT PRIN FAPTA ILICITĂ A ALTOR PERSOANE

Secțiunea 1. Concepția vechiului și noului Cod civil privind răspunderea pentru fapta ilicită a altei persoane

Principiul răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie s-a dovedit ineficace în încercarea victimei de reparare a prejudiciului cauzat injust, atunci când autorul acestuia este o persoană incapabilă de a conștientiza natura și gravitatea faptei sale, consecințele acesteia ori, deși capabilă delictual, este insolubilă ori are o solvabilitate insuficientă, de natură de a pune victima în situația de a nu putea obține întreaga reparație de la cel în cauză. Din acest considerent și în scopul apărării intereselor legitime ale victimei prejudiciate, legiuitorul a reglementat pe lângă răspunderea directă delictuală pentru fapta proprie și o altă răspundere indirectă, complementară celeia reparatorii a autorului direct, și anume răspunderea pentru fapta ilicită a altuia.

În reglementarea vechiului Cod civil, răspunderea pentru fapta altuia sau răspunderea indirectă, considerată o specie a răspunderii delictuale, derogatorie de la dreptul comun în materie, se înfățișa sub forma prezumției de răspundere stabilită de lege în sarcina acelor care aveau calitatea de părinți, cadre didactice, meseriași sau comitenți, pentru faptele ilicite cauzatoare de prejudicii, săvârșite de copii, elevi, ucenici, prepuși, aflați în supravegherea, educarea, îndrumarea, organizarea, controlul sau autoritatea lor^[1].

Cele trei situații cu valoare de excepție de la răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie se referă la răspunderea părinților pentru prejudiciile cauzate prin faptele ilicite săvârșite de copii lor minori [art. 1000 alin. (2) și (5) C. civ. 1864], răspunderea comitentului pentru prejudiciile cauzate prin faptele ilicite ale prepușilor săi [art. 1000 alin. (3) C. civ. 1864], răspunderea institutorilor și artizanilor pentru prejudiciile cauzate prin faptele ilicite săvârșite de elevi sau după caz de ucenici [art. 1000 alin. (4) și (5) C. civ. 1864]. Aceste trei ipoteze de mai sus aveau un caracter special și erau de strictă interpretare și aplicare^[2]. Toate cazurile de răspundere pentru fapta ilicită a altuia aveau la bază existența unor raporturi de subordonare, în temeiul cărora persoana chemată să răspundă, exercita supravegherea, educarea, creșterea, controlul activității aceluia pentru a cărui faptă ilicită era chemată să răspundă^[3].

^[1] I. LULĂ, *Observații asupra răspunderii pentru fapta altuia reglementată de art. 1434 alin. (2) din Codul civil*, în *Dreptul nr. 7/2001*, p. 66; M. COSTIN, M. MUREȘAN, V. URSA, *Dicționar de drept civil*, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1980, p. 334.

^[2] C. STĂTESCU, *Răspunderea civilă delictuală pentru fapta altei persoane*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1984, p. 8.

^[3] C. STĂTESCU, *op. cit.*, p. 19.

Fundamentele teoretice ale celor trei ipoteze ale răspunderii pentru fapta altuia, diferă unele de altele. Astfel, răspunderea părinților, a cadrelor didactice și a meseriașilor pentru fapta ilicită a copiilor, elevilor și ucenicilor se fundamentează pe o dublă prezumție relativă, de culpă, aceea legată de exercitarea atribuțiilor de supraveghere, educare și creștere și prezumția de cauzalitate, între modul de exercitare a acestor atribuții și fapta prejudiciabilă a copilului, elevului sau ucenicului. În viziunea art. 1000 alin. (2) C. civ. 1864, răspunderea părinților nu era una subsidiară, ci de răspundere în locul copilului sau alături de acesta, după cum copilul era lipsit sau nu de discernământ.

Într-o altă opinie, s-a susținut că, *de lege lata*, răspunderea reglementată de art. 1000 alin. (2) C. civ. 1864 este o răspundere obiectivă, fără culpă, fundamentată pe ideea de garanție, care are ca suport riscul social sau solidaritatea familială dintre copii și părinți.

Tot astfel, prezumția irefragabilă de culpă a comitentului pentru fapta ilicită a prepusului, a fost înlocuită cu răspunderea obiectivă, fundamentată pe ideea de garanție, având ca suport riscul de activitate^[1]. Într-o altă variantă, ideea garanției subiective nu este desprinsă de ideea de vină a comitentului, pe considerentul că de cele mai multe ori săvârșirea de către prepus a unei fapte ilicite cauzatoare de prejudicii se poate explica și prin existența unei insuficiențe în exercitarea atribuțiilor de supraveghere, îndrumare sau control de către comitent^[2].

În reglementarea vechiului Cod civil, doctrina a propus recunoașterea existenței unui principiu în materia răspunderii pentru fapta altuia, regăsit în interpretarea art. 1000 alin. (1) C. civ. 1864. Acest principiu instituie în această materie a răspunderii pentru fapta altuia o răspundere obiectivă, fundamentată pe obligația de garanție și care nu poate fi înlăturată decât prin proba existenței unei cauze străine, forța majoră, fapta victimei sau a terței persoane^[3].

Extensia principiului răspunderii obiective la toate formele răspunderii delictuale pentru fapta altuia s-a considerat că ar fi fost în măsură să înlăture și deosebirea de tratament privind răspunderea părinților, institutorilor și meșteșugarilor pentru faptele prejudiciabile ale copiilor, elevilor și ucenicilor, fundamentată pe o prezumție relativă de culpă și răspunderea altor persoane ținute de obligația de supraveghere a minorilor (asistenții maternali, persoanele fizice sau juridice care își asumă obligația de îngrijire reeducare a minorilor ori a bolnavilor psihici puși sub interdicție) care chemate fiind să răspundă pe temeiul obiectiv, erau ținute să probeze, pentru înlăturarea răspunderii lor indirecte, existența forței majore, a cazului fortuit, a faptei victimei sau a terțului, adică existența unor cauze cu un grad sporit de dificultate^[4].

Așadar, afirmă adeptul acestei opinii „este necesar să se admită chiar de *lege lata* că și răspunderea părinților, precum și a institutorilor este obiectivă, fără culpă; în caz contrar, s-ar ajunge la o soluție greu de înțeles și admis; astfel, atâta vreme cât la baza răspunderii părinților se află o culpă prezumată, ar fi

[1] I. LULĂ, *Fundamentul răspunderii comitentului pentru fapta prepusului*, în *Contribuții la Studiul Răspunderii Civile*, Ed. Cordial Lex, Cluj Napoca, 1997, p. 124-134.

[2] C. STĂTESCU, *op. cit.*, p. 142.

[3] L. POP, *Reglementarea răspunderii delictuale pentru fapta altuia în textele noului Cod civil*, în *Dreptul nr. 5/2010*, p. 13; L. POP, *op. cit.*, vol. III, p. 347.

[4] L. POP, *op. cit.*, în *Dreptul nr. 5/2010*, p. 13-14.

inadmisibil să se rețină în sarcina altor persoane care au obligația de a supraveghea un minor, cum sunt alți membrii ai familiei, tutorii, asistenții maternali etc. o răspundere obiectivă fără culpă; în acest fel, situația celor care nu răspund pe temeiul principiului prevăzut de art. 1000 alin. (1) teza I, ar fi mai dificilă decât a părinților, aceștia din urmă putând, cel puțin teoretic, să înlăture prezumția relativă de culpă impusă în sarcina lor”^[1].

1.1. Reglementarea actualului Cod civil în materia răspunderii delictuale pentru prejudiciile cauzate prin fapta ilicită a altei persoane

În evoluția intervenită în spațiul răspunderii civile delictuale pentru prejudiciile cauzate terților prin fapta ilicită a altora, aspectele controversate, opiniile doctrinare și jurisprudențiale promovate în plan național, inclusiv soluțiile legislative sau soluțiile consacrate pe cale pretoriană din unele state europene, s-au regăsit în concepția și în chintesența lor, în reglementarea actualului lor Cod civil.

În cadrul răspunderii civile delictuale din Capitolul IV, Titlul II, Cartea a V-a, legiuitorul consacră două articole în care persoana poate fi obligată să răspundă pentru prejudiciul cauzat unui terț prin fapta ilicită a altuia sau altora. Art. 1372 C. civ. a instituit răspunderea pentru fapta prejudiciabilă a minorului sau a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, în sarcina acelorora care în temeiul legii, a unui contract, ori a unei hotărâri judecătorești sunt obligați să supravegheze aceste persoane. Textul este în măsură să extindă răspunderea de la fapta delictuală a copilului minor, cel care implică un raport de rudenie, la toate categoriile de minori, la care se adaugă persoanele care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, fără distincție de vârstă și de la părinți la toate categoriile de persoane în a căror atribuție există obligația de supraveghere, indiferent de forma exercitării acesteia, în privința minorilor și a persoanelor care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială. De asemenea, textul de la art. 1372 C. civ. asociază răspunderea părinților pentru prejudiciile cauzate terților prin fapta ilicită a copiilor lor cu modul în care părinții și-au îndeplinit îndatoririle impuse de exercițiul autorității părintești. Cu alte cuvinte, asistăm la o înăsprire și deci la o accentuare a responsabilității părinților, de la îndatorirea de supraveghere la îndatoririle directe sau indirecte, explicite sau implicite, impuse de conceptul autorității părintești.

Dispozițiunile art. 1373 C. civ. circumscriu răspunderea comitenților pentru prejudiciile cauzate de prepuși numai în privința faptelor ilicite săvârșite de aceștia și care au legătură cu atribuțiile sau scopul funcțiilor încredințate, înlăturând răspunderea comitentului ori de câte ori victima cunoștea sau după împrejurări trebuia să cunoască la momentul săvârșirii faptei prejudiciabile că prepusul a acționat fără nicio legătură cu atribuțiile sau scopul funcției încredințate.

Un merit al actualei reglementări este acela al consacării legale a conceptului de comitent, preluând opiniile doctrinei și jurisprudenței. Exercițarea de către comitent al direcției, supravegherii și controlului prevăzute de art. 1373 alin. (2) C. civ. reprezintă, de fapt, suportul riscului de activitate, integrat răspunderii obiective.

^[1] *Ibidem.*

În sfârșit, art. 1374 C. civ. stabilește corelația formelor de răspundere pentru fapta altei persoane. Astfel, răspunderea părinților pentru fapta ilicită a minorului nu operează în concurs cu existența răspunderii dovedite a persoanei căreia îi revine obligația de supraveghere a minorului. Răspunderea comitentului pentru fapta prejudiciabilă a minorului având calitatea de prepus, primează răspunderii părinților sau acelorora cărora le revine îndatorirea de supraveghere a minorului, dar numai dacă fapta ilicită a prepusului minor are legătură cu atribuțiile funcției sau scopului acesteia. În acest caz, art. 1374 alin. (2) teza a II-a C. civ. instituie victimei o facilitate în alegerea temeiului juridic al acțiunii pentru repararea prejudiciului ce i-a fost cauzat, între art. 1372 și art. 1373 C. civ., ori de câte ori părintele are și calitatea de comitent în raport cu copilul minor, prepus. Această opțiune are la bază posibilitățile cele mai sigure legate de realizarea efectivă a recuperării prejudiciului victimei, în funcție de solvabilitatea părților, ca persoane fizice sau comitenți.

Secțiunea a 2-a. Caracterile răspunderii delictuale pentru fapta altuia

Doctrina și practica judiciară sunt unanime în a califica cele două forme ale răspunderii pentru prejudiciul cauzat de altul, ca fiind o răspundere obiectivă fără culpă, al cărui fundament obiectiv este obligația de garanție, cu suportul riscului de autoritate în cazul reglementat de art. 1372 C. civ. și riscul de activitate asociat cu acela de autoritate, în ipoteza reglementată de art. 1373 C. civ.

Caracterul obiectiv al răspunderii vine în întâmpinarea interesului victimei, de a obține repararea prejudiciului, deoarece nu mai este ținută să facă dovada vinovăției autorului faptei prejudiciabile. În raportul dintre persoana răspunzătoare și victimă, vinovăția sau nevinovăția autorului prejudiciului, nu prezintă relevanță în nașterea obligației de reparare a prejudiciului, ea are relevanță numai în raportul victimei cu autorul faptei ilicite, atunci când victima cere acestuia sau acestuia și aceluia care răspunde pentru el, repararea prejudiciului. De asemenea, problema vinovăției autorului prejudiciului reprezintă o condiție a eventualului regres al persoanei răspunzătoare, după despăgubirea victimei.

Acest caracter obiectiv al răspunderii, cu fundamentul garanției și suportul riscului de autoritate ori de activitate, asociat cu acela de autoritate, conferă răspunderii aceluia care răspunde pentru altul un caracter principal și autonom față de răspunderea proprie a făptuitorului, fără ca între ele să existe o dependență unilaterală sau reciprocă.

Nașterea obligației aceluia chemat să răspundă pentru altul, concomitent cu obligația celui care a cauzat prejudiciul prin fapta sa ilicită, nu generează între aceștia raporturi de dependență sau accesorialitate, deoarece ambele obligații sunt principale și autonome. Răspunderea autorului faptei ilicite directe nu reprezintă o condiție pentru nașterea răspunderii pentru fapta altuia, căci obligația de garanție ca fundament al acestei din urmă răspunderi nu se poate confunda cu garanția de solvabilitate, asemănătoare fidejusiunii. Persoana răspunzătoare pentru altul nu este ținută la repararea prejudiciului în calitate de garant, de cauțiune. Această persoană răspunzătoare, ținută de obligația de supraveghere a

minorului, a celui care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială sau, după caz, pentru organizarea, controlul, direcționarea prepusului are o obligație proprie de reparare a pagubei cauzate victimei, și nu o obligație de reparare a prejudiciului cauzat de altul, de vreme ce este fără relevanță nașterea unei obligații similare în sarcina autorului faptei prejudiciabile. Caracterul principal direct și independent al răspunderii delictuale pentru fapta altuia în raport cu răspunderea proprie a autorului faptei prejudiciabile a fost confirmat și printr-o decizie de speță^[1] a fostei instanțe supreme, în materia răspunderii comitentului pentru prepus, care a concluzionat că, deși obligația de dezdăunare a prepusului a fost stinsă printr-o dispoziție specială a legii, obligația de dezdăunare a comitentului a rămas pe mai departe în ființă. Or, aceasta pune în evidență caracterul principal și independent al obligației comitentului față de aceea a prepusului, a cărei existență nu este condiționată de aceea a prepusului și nu este dependentă de aceasta.

Secțiunea a 3-a. Răspunderea civilă delictuală pentru fapta minorului și a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială

3.1. Cadrul de reglementare și domeniul de aplicare a vechiului și noului Cod civil

Vechiul Cod civil avea un domeniu restrâns de reglementare a acestei răspunderi pentru fapta ilicită a altuia, deoarece art. 1000 alin. (2) C. civ. se referea numai la răspunderea părinților pentru faptele ilicite și prejudiciabile ale copiilor lor minori, care aveau o comunitate de locuință cu aceea a părinților, iar art. 1000 alin. (4) coroborat cu alin. (5) C. civ. 1864 reglementa separat și similar răspunderea institutorilor și artizanilor pentru faptele ilicite cauzatoare de prejudicii săvârșite de elevii minori și ucenicii minori. În ambele texte, răspunderea părinților, institutorilor și artizanilor era fundamentată pe existența unei prezumții relative de culpă în supraveghere și a unei prezumții relative de cauzalitate între conduita celor chemați să răspundă pentru altul și fapta ilicită prejudiciabilă a minorului, a elevului sau ucenicului minor. În absența unei reglementări exprese a răspunderii părinților și a altor persoane pentru faptele ilicite ale celor puși sub interdicție judecătorească, doctrina și jurisprudența, pornind de la rațiunea textelor art. 1000 alin. (2) și (4) C. civ. 1864, au încercat și a reușit să extindă răspunderea delictuală pentru altul și în privința acestor categorii de persoane^[2]. Mai mult, doctrina identificând în art. 1000 alin. (1) C. civ. 1864 existența unui principiu de răspundere delictuală pentru fapta altuia, a justificat

^[1] T.S., s. civ., dec. nr. 352/1981, în C.D., 1981 p. 113.

^[2] C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a IX-a, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 303; T.R. IONAȘCU, *Persoana fizică în dreptul RPR*, Ed. Academiei, București, p. 175.

necesitatea și existența unei obligații de supraveghere a persoanelor a căroră stare fizică, psihică și socială impune aceasta^[1].

Prin adoptarea noului Cod civil, în art. 1372 a fost reglementată cu valoare de principiu răspunderea pentru fapta ilicită a minorilor și a persoanelor puse sub interdicție (ulterior, a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, în urma modificărilor substanțiale aduse prin Legea nr. 140/2022) pe seama persoanelor fizice sau juridice care în temeiul legii, a contractului sau a unei hotărâri judecătorești sunt ținute de obligația de supraveghere a minorilor și a acelor puși sub interdicție judecătorească.

Din conținutul art. 1372 alin. (2) C. civ., rezultă că răspunderea persoanei ținută de obligația de supraveghere nu este condiționată de îndeplinirea tuturor condițiilor răspunderii pentru fapta proprie a autorului faptei prejudiciabile. Nu este necesar ca acesta să aibă discernământul prezumat și nici vinovăția la momentul săvârșirii faptei prejudiciabile, chiar dacă acesta are capacitatea delictuală, având împlinită vârsta de 14 ani. În temeiul art. 1372 alin. (3) C. civ. exonerarea de răspundere a persoanelor prevăzute în primul alineat al textului de referință, poate interveni „numai dacă se dovedește că nu au putut împiedica fapta prejudiciabilă”, dovadă care se poate face numai pe terenul cauzalității, adică în condițiile cazului fortuit, forței majore, faptei victimei sau a unui terț, dacă faptele ultimilor doi, îndeplinesc condițiile forței majore sau cazului fortuit.

În privința părinților și tutorilor, condiția exonerării acestora de răspundere pentru prejudiciul cauzat prin fapta ilicită a minorului și a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială este mai exigentă, deoarece în temeiul tezei II al art. 1372 alin. (3) C. civ., aceștia trebuie să probeze că nu au putut împiedica fapta prejudiciabilă din „alte cauze decât modul în care și-au îndeplinit îndatoririle decurgând din exercițiul autorității părintești”. Autoritatea părinților chiar dacă integrează eliptic și obligația de supraveghere are un conținut mult mai extins decât supravegherea, precum obligația de creștere a copilului, îngrijirea sănătății și dezvoltării lui fizice, psihice și intelectuale, de educarea, învățătura, pregătirea profesională a copilului, potrivit propriilor convingeri, însușirilor și nevoilor acestuia; ei sunt datori să dea copilului orientarea și sfaturile necesare corespunzătoare drepturilor pe care legea le recunoaște acestuia.

3.2. Persoanele pentru care operează răspunderea delictuală pentru fapta altuia

Spre deosebire de vechiul Cod civil în care răspunderea era angajată în temeiul art. 1000 alin. (2) și (4) C. civ. 1864 pentru faptele ilicite cauzate de copii minori care locuiau cu părinții și pentru faptele ilicite ale elevilor și ucenicilor, art. 1372 C. civ. extinde sfera persoanelor pentru care operează răspunderea pentru altul, alăturând copiilor minori, toate categoriile de minori și persoanele care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, indiferent de vârsta acestora. O asemenea răspundere nu operează în privința persoanelor majore lipsite de discernământ, dacă nu sunt puse sub o măsură de ocrotire.

[1] L. POP, *op. cit.*, vol. III, p. 381.